

Zielono mi – czy ja decyduję

Monika Ochwat - Marcinkiewicz

Jednym z najgroźniejszych i najpowszechniejszych czynników degradacji środowiska naturalnego jest konsumpcja. Wielkim problemem, oprócz przedostających się do środowiska toksyn i wycinki lasów, są m.in. ogromne ilości odpadów poprodukcyjnych i pokonsumpcyjnych. Już możemy zauważyć efekty współczesnych wzorców konsumpcyjnych takie jak: dziura ozonowa, kwaśne deszcze, zmniejszenie się powierzchni lasów, zanieczyszczenia wody, gleby oraz powietrza.

W odpowiedzi na taki stan rzeczy coraz popularniejszy staje się temat tzw. społecznie odpowiedzialnej konsumpcji. Są to takie zachowania i decyzje, których motorem jest nie tylko zaspokojenie indywidualnej potrzeby, ale także dostrzeganie negatywnych skutków zakupów i zapobieganie im. Przejawia się to np. poprzez zakup produktów i usług jak najmniej szkodliwych dla środowiska, segregację śmieci, ograniczenie konsumpcji itp.

Odpowiedzialny konsument kieruje się kryterium ograniczania negatywnych skutków konsumpcji oraz nabywania produktów ekologicznych i proekologicznych. **Produkty ekologiczne** spełniają wymogi zgodne z ochroną środowiska, w całym cyklu życia produktu, czyli od surowca, poprzez produkcję i opakowanie. Możemy do nich zaliczyć: ekologiczną żywność, odzież z lnu i bawełny, meble i zabawki z drewna, biżuterię z naturalnych surowców, leki i kosmetyki ziołowe itp. **Produkty proekologiczne** natomiast posiadają niższy niż dotąd poziom szkodliwych substancji chemicznych lub powstają w wyniku zastosowania technologii, które w niższym stopniu zanieczyszczają środowisko niż dotychczasowa produkcja ich konwencjonalnych zamienników. Do tej grupy produktów zalicza się żywność bez konserwantów, benzynę bezołowiową, aerozole bez freonu, samochody z katalizatorami.

Społecznie odpowiedzialny konsument musi posiadać wysoką świadomość ekologiczną dotyczącą negatywnych skutków współczesnego stylu życia oraz nadkonsumpcji. Ekologiczny styl życia to preferowanie i kupowanie towarów przyjaznych środowisku i bojkotowanie tych, które są dla środowiska szkodliwe.

Taka postawa powinna przejawiać się w świadomym unikaniu produktów i usług, które:

- zagrażają środowisku lub bezpieczeństwu własnemu i innych osób
- powodują degradację środowiska w procesie wytwarzania i użytkowania produktu oraz jego utylizacji
- powodują zbyteczne odpady np. przez zbędne opakowanie lub nadmierną krótką żywotność (trwałość) produktu
- wytwarzane są z surowców i materiałów pochodzących ze skażonych obszarów.

Zachowania, które klasyfikujemy jako przejaw odpowiedzialnej postawy konsumenckiej:

- oszczędne, racjonalne używanie dóbr konsumpcyjnych np. środków piorących, wody, energii, gazu itp.;
- rezygnację z produktów, które mogą być uznane za zbędne i wyszukane, np. płyn do płukania tkanin, wyrafinowane dodatkowe opakowanie;
- alternatywne zakupy, tj. wybór produktu najmniej uciążliwego dla naturalnego
- kupno i konsumpcję produktów ekologicznych.

Podsumowując, możemy wymienić kilka zasad „dobrych” zakupów.

Przed zakupami:

- Kupuj mniej, dokładnie przemyśl czego potrzebujesz (przydatna jest lista zakupów).
- Przeanalizuj czy potrzebnych rzeczy nie da się np. pożyczyć lub kupić w sklepie z używanymi przedmiotami
- Zwracaj uwagę na miejsce i sposób produkcji (kupujemy lokalnie, pamiętaj transport obciąża środowisko, więc im produkt wyprodukowany był bliżej tym lepiej)
- Unikaj miejsc z naczyniami jednorazowymi i sklepów nie oferujących produktów w opakowaniach zwrotnych.
- Na zakupy zabierz ze sobą lnianą torbę lub koszyk

Kupując zwracaj uwagę na:

- **OPAKOWANIE.** Hierarchia opakowań (od najbardziej ekologicznego, po najmniej ekologiczny):
 1. BRAK opakowania
 2. Opakowanie biodegradowalne
 3. Opakowanie zwrotne
 4. Opakowanie szklane, które później wyrzucisz do pojemnika na szkło.
 5. Jakikolwiek inne opakowanie, które wyrzucisz do odpowiedniego pojemnika na surowce wtórne.
- **BEZPIECZEŃSTWO. Sprawdź czy:**
 1. Produkt jest bezpieczny dla Ciebie i środowiska
 2. Produkt jest wyprodukowany z nietrujących surowców
 3. Po zużyciu się produktu pozostają odpady niebezpieczne.
- **TRWAŁOŚĆ.** Kupuj rzeczy wysokiej jakości, trwałe i wielorazowe, unikaj jednorazówek (długopisy, kubki, tacki, sztucce)
- **SAMODZIELNOŚĆ DECYZJI:**
 1. Kupuj świadomie, nie ulegaj bezmyślnie promocjom
 2. Sprawdź skład produktu, warunki gwarancji, certyfikaty i **ekoznaki**
 3. Sprawdź czy są do nabycia inne podobne towary, które są mniej uciążliwe dla środowiska i dla zdrowia

Stosowanie powyższych zasad spowoduje, że wszyscy przyczynimy się do zmiany wzorców konsumpcji. Efektem tego będzie zmiana wzorców produkcji.

Nikt z nas nie chce żyć w środowisku zanieczyszczonym i pełnym odpadów. Nikt z nas nie chce być manipulowany przez wielkie korporacje, poprzez liczne półprawdy i promocje. Dlatego w naszym interesie jest posiadać wiedzę na temat tego w jaki sposób powstają produkty. Nawet jeśli kupujemy produkty nieekologiczne (bo mamy do tego prawo) róbmy to **świadomie i odpowiedzialnie.**